

ابلاغ شرایط جدید ثبت نام کنندگان انتخابات ریاست جمهوری

آیین نامه جدید شرایط ثبت نام انتخابات ریاست جمهوری از سوی شورای نگهبان مطرح و تصویب و به این وزارتخانه ابلاغ شده است.

به گزارش خبرنگاران گروه جامعه گزارش خبر، به دلیل بروز نبودن و نقص‌های عدیده قانون انتخابات - که از میانه سال‌های دهه ۶۰ در حال اجرا بود - و ناکارآمدی آن به ویژه در قانون انتخابات ریاست جمهوری و چالش‌هایی که به واسطه این قانون برای نظام انتخاباتی کشور در حوزه‌های مختلف نظیر نابسامانی در ثبت نام از داوطلبان، تعیین کیفی و کمی مصادیق عمومی و اختصاصی شرایط داوطلبان، تخلفات انتخاباتی، شفاف سازی هزینه‌های کاندیداها و ... ایجاد شده بود، پس از آسیب شناسی کارشناسی نظام انتخاباتی کشور در مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های کلی انتخابات در تاریخ ۲۴ دی ۱۳۹۵ در ۱۸ بند توسط رهبر معظم انقلاب ابلاغ شد.

مهمترین محورهای این سیاست‌ها شامل عدالت انتخاباتی، استفاده برابر از تبلیغات انتخاباتی، چگونگی هزینه کرد کاندیداها و شفاف سازی آن، پیشگیری از جرایم انتخاباتی، آموزش همگانی هنجاری‌های انتخاباتی، شایسته‌گزینی در زمان ثبت نام، تعیین دقیق معیارها و شاخص‌های عمومی و اختصاصی داوطلبان بود که عملاً دست قانون‌گذار را در راستای اصلاح قانون قبلی برای بروز کردن یک قانون جامع و کارآمد متناسب با شرایط کشور باز می‌کرد.

در این میان، شورای نگهبان در اجرای جزء ۵ بند ۱۰ این سیاست‌ها که صراحتاً وظیفه تعریف و اعلام معیارها و شرایط برای تشخیص رجل سیاسی و مذهبی و مدیر و مدبر بودن نامزدهای ریاست جمهوری بر عهده‌اش نهاده شده بود، پس از بحث و بررسی کارشناسی در تاریخ ۲۰ دی ۱۳۹۶ مصوبه ای را از نظر گذراند که بر آن مبنا تعریف، معیارها و شرایط لازم را برای تشخیص رجل سیاسی، مذهبی و مدیر و مدبر بودن نامزدهای ریاست جمهوری مشخص کرد.

اما به دلیل تعاریف کلی که قانون اساسی از رجل سیاسی، مذهبی و مدیر و مدبر بودن دارد، به تبع مصوبه شورا در این خصوص نیز کلی نوشته شد و به عبارتی همچون "سوابق کافی و قابل ارزیابی در تصدی برخی مسئولیت‌ها و مدیریت‌های کلان، سن متناسب با انجام مسئولیت‌های ریاست جمهوری، صلاحیت علمی لازم جهت ایفای وظایف ریاست جمهوری" اکتفا شد.

بر این اساس، مجلس شورای اسلامی در دوره یازدهم تلاش کرد که با تعیین مصادیق جزئی و کمی تعاریفی نظیر سوابق کافی، صلاحیت علمی، سن متناسب و ... قانون انتخابات را در قالب طرحی با نام اصلاح موادی از قانون انتخابات ریاست جمهوری اصلاح کند تا حداقل بخشی از مشکلات نظام انتخاباتی کشور در عمدتاً در انتخابات ریاست جمهوری را حل کند.

به‌طور مثال به دلیل نقص قانون و عدم تعیین مدرک برای ثبت نام کنندگان، در دوره گذشته انتخابات ریاست جمهوری ۱۶۳۶ نفر ثبت نام کردند که از این میان، ۱۱۴ نفر دارای مدرک تحصیلی سیکل و زیر سیکل، ۳۱۴ نفر دیپلم و زیر دیپلم، ۱۴۸ نفر کاردانی و ۴۵۴ نفر مدرک کارشناسی داشتند؛ یعنی در انتخابات گذشته حدود یک هزار و پنجاه نفر از ثبت نام کنندگان ریاست جمهوری حتی حداقل مدرک ثبت نام - که در انتخابات مجلس شورای اسلامی، فوق لیسانس لحاظ شده - را نداشتند! به همین دلیل باید مکانیزمی تنظیم و وضع می‌شد تا این اشکال در انتخابات‌های بعدی ریاست جمهوری رفع شده و سازوکار منطقی و اصولی برای ثبت نام داوطلبان ریاست جمهوری به اجرا در می‌آمد.

ایرادات و اشکالات شورای نگهبان به مصوبه مجلس پس از چند بار رفت و برگشت میان شورای اسلامی و شورای نگهبان برطرف شد اما هیات عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام، موادی از این مصوبه را مغایر با سیاست‌های کلی انتخابات دانست و عملاً طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات به قانون تبدیل نشد و مسکوت ماند تا همچنان ایرادات نیز باقی بماند و انتخابات ۱۴۰۰ نیز بر اساس همان قانون قبلی برگزار شود.

مهم‌ترین ایراد این هیات به این مصوبه این بود که بر اساس جزء ۵ بند ۱۰ سیاست‌های کلی انتخابات، «تعریف و اعلام معیارها و شرایط لازم برای تشخیص رجل سیاسی، مذهبی و مدیر و مدبر بودن نامزدهای ریاست جمهوری» باید «توسط شورای نگهبان» صورت گیرد و مجلس با توجه به صراحت این سیاست‌ها، امکان ورود و قانونگذاری در این حوزه را ندارد و این امر اختصاصاً در صلاحیت شورای نگهبان قرار دارد.

در این بین شورای نگهبان - که فارغ از مساله شکلی ایجاد شده در مورد صلاحیت مجلس برای ورود یا عدم ورود به این حوزه، محتوای مصوبه را خلاف شرع و قانون اساسی تشخیص نداده بود و از نگاه کارشناسی نیز رفع این مشکل را ضروری می‌دانست - برای رفع انسداد مورد اشاره و برای اصلاح حداقل بخشی از مشکلات انتخابات ریاست جمهوری، پیشنهاد جدید و راهگشایی را ارائه کرد و مقرر شد که مصوبه سال ۹۶ خود را که کلی و به جزئیات نپرداخته بود را اصلاح و عملاً آن بروزرسانی کرد.

بر اساس مصوبه جدید شورای نگهبان، نه تنها مواردی به اصل ۱۱۵ قانون اساسی درباره رجل سیاسی و مذهبی و مدیر و مدبر بودن اضافه نشد که موجب تحدید اختیارات شورای نگهبان می‌شد بلکه عناوین کلی "سوابق کافی، صلاحیت علمی، سن متناسب و ..." شفاف و عینی شد و در نتیجه بر اساس اصلاح به عمل آمده از این پس داوطلبان انتخابات ریاست جمهوری برای ثبت نام باید:

- در بازه سنی ۴۰ تا ۷۵ سال باشند

- حداقل دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا معادل آن باشند

- سابقه تصدی حداقل ۴ ساله در سمت‌های مدیریتی کشور را که به طور کامل مصادیق آن از جمله برای وزرا ذکر شده را داشته باشد

- وزرا، استانداران، شهرداران شهرهای بالای دو میلیون نفر جمعیت، فرماندهان عالی نیروهای مسلح با جایگاه سرلشگری و بالاتر می‌توانند کاندیدا

شوند

- تمام نامزدها باید عدم سوء پیشینه ارایه دهند و سابقه محکومیت کیفری نداشته باشند.

که برخورداری از این شروط، زمینه‌ای است برای این که شورای نگهبان بتواند، شرایط مقرر در اصل ۱۱۵ قانون اساسی یعنی رَجَل سیاسی مذهبی و مدیر و مدبّر بودن و حسن سابقه را در این افراد احراز کند.

براساس این گزارش، شرایط ثبت‌نام در انتخابات ریاست جمهوری در کشورمان قبلاً نیازمند دارا بودن مدارک و توانایی خاصی نبود و هرکس می‌توانست با در دست داشتن کپی شناسنامه، کارت ملی و چند قطعه عکس اعلام کاندیداتوری و ثبت‌نام کند. این موضوع درحالی است که افراد کمتر از ۳۰ سال سن و یا فاقد مدرک کارشناسی ارشد، از این پس امکان ثبت‌نام در انتخابات مجلس شورای اسلامی را ندارند.

این درحالی است که طبق قانون برای حضور در انتخابات مجلس خبرگان رهبری حداقل ۴۰ سال سن و مدرک علمی سطح ۴ حوزه علمیه ضروری است و برای کاندیداتوری در شورای شهرهای بیش از ۲۰ هزار نفر جمعیت نیز داوطلبان باید دارای حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی باشند.

با بررسی شرایط ثبت‌نام در انتخابات مجلس شورای اسلامی، خبرگان رهبری و شوراهای شهر مشخص می‌شود برای انتخابات ریاست جمهوری که به طور مستقیم با سرنوشت مردم در ارتباط است، هیچگونه قانون خاص و مشخصی وجود ندارد.

آنطور که هادی طحان‌نظیف عضو حقوقدان شورای نگهبان هم در این زمینه اعلام کرده، در نشست شورای نگهبان مباحثی در خصوص نابسامانی و بی‌نظمی در ثبت‌نام داوطلبان مطرح شده و اعضا همگی نسبت به ساماندهی وضعیت ثبت‌نام داوطلبان اتفاق نظر داشتند.

طبق نظر طحان‌نظیف، در جلسه شورا، پس از بحث و گفتگوهای فراوان میان اعضا، مقرر شد مصوبه سال ۱۳۹۶ شورای نگهبان در خصوص شفاف‌سازی «تعریف و اعلام معیارها و شرایط لازم برای تشخیص رَجَل سیاسی، مذهبی و مدیر و مدبر بودن نامزدهای ریاست جمهوری» اصلاح شود و برای روشن‌تر شدن ملاک‌های مذکور، داوطلبان ریاست جمهوری هنگام ثبت‌نام، حداقلی از مدرک تحصیلی، حداقلی از سنوات و سوابق مدیریتی و حداقلی از سن داشته باشند و وضعیت ثبت‌نام داوطلبان نیز تا حدی ساماندهی گردد.

با این مصوبه به نظر می‌رسد آشفتنگی نامزدی در انتخابات ریاست جمهوری پایان یابد و تا حد زیادی وضعیت ثبت‌نام داوطلبان ساماندهی شود. آیین‌نامه جدید ضوابط ثبت نام انتخابات ریاست جمهوری از سوی شورای نگهبان مطرح و با چراغ سبز وزارت کشور به این وزارتخانه ابلاغ شده است.